

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET

☒: 1358 Budapest, Széchenyi rakpart 19.

☎: 441-6501

Ügyszám: FRP/389/2012/Pan.

A Független Rendészeti Panasztestület

105/2013. (IV. 10.) számú

állásfoglalása

A Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Testület) a panaszos¹ 2012. május 23-án előterjesztett panaszát a 2013. április 10-én – dr. Kádár András Kristóf és dr. Féja András testületi tagok távollétében – megtartott zárt ülésén hozott döntése alapján

m e g k ü l d i a z O r s z á g o s R e n d ő r f ő k a p i t á n y a k .

A Testület megállapítása szerint a vizsgált ügyben **alapjogot súlyosan sértő intézkedésre került sor.**

A Testület állásfoglalása ellen jogorvoslatnak helye nincs.

Indokolás

I.

1) A panaszos 2012. május 23-án terjesztette elő beadványát elektronikusan, melyet aláírásával postai úton 2012. május 24-én megerősített. A sérelmezett rendőri intézkedés 2012. május 23-án 11 óra 20 perc körül történt a főváros egyik kerületében, az A.úton. A panaszos az egy sávós úton gépjárműjével közlekedett, amikor arra lett figyelmes, hogy – a villamos pályáján – egy fehér Suzuki a kocsisor előzésbe kezdett és a J. utcai villamos megálló járdaszigetei közt a panaszos elé akar vágni. A panaszos azt feltételezte, hogy a J. utcába akar behajtani, ezért a panaszos haladt tovább, nem foglalkozott a szabálytalankodóval. Körülbelül száz méter múlva a fehér Suzuki újra előzésbe kezdett, amikor a panaszos mellé ért, a panaszos látta, hogy a járművet egy kék pólós férfi vezeti, mellette pedig egy piros pólós fiatalember ül. A panaszos letekerte az ablakát, és átszólt a kocsni vezetőjének, hogy mégis mit képzeli magáról, mit művel, veszélyezteti a közlekedésben résztvevők biztonságát. A kocsiból átkiabáltak a panaszosnak, hogy húzódjon félre. A panaszos kérdésére, hogy miért kellene lehúzódnia, a „majd meglátja” válasz érkezett. Mivel a panaszos nem tudta mire vélni a viselkedésüket, haladt tovább és megállt az eredeti úti

¹ Az Rtv. 93/A. § (8) bekezdése értelmében a panaszos személyes adatait töröltük.

céljánál. Miután a panaszos kiszállt a kocsijából, a fehér autó sofőrje odalépett hozzá és a panaszos kérdésére közölte, hogy ő civil ruhás rendőr, és megkérdezte, hogy tudja-e a panaszos, hogy miért állították meg őt. A panaszos megkérte a sofőrt, hogy igazolja rendőri kilétét. Eközben a Suzuki utasa is kiszállt, így láthatóvá vált, hogy gyakorló egyenruhát visel, illetve a járműből kiszállva vette fel a sapkáját. A rendőrök azt közölték az intézkedés okaként, hogy a panaszos telefonált vezetés közben, amit a panaszos tagadott és kijelentette, hogy a rendőr tegye meg a feljelentését, azonban ő is fel kívánja őket jelenteni a megállítása körülményei miatt. Elmondta a rendőröknek, hogy panaszt kíván tenni, mivel veszélyesnek tartja, hogy civil autóval, civil ruhában, megkülönböztető jelzés nélkül, az autóforgalom elől elzárt területen a villamosmegállóban várakozók biztonságát és a panaszos autójának épségét kockáztatva akarták megállítani.

2) A Testület a rá irányadó hatásköri szabályok ismertetése mellett a panaszt panaszának pontosítására hívta fel. A panaszos az alábbiakat adta elő beadványának kiegészítésében.

A panaszos sérelmezi, hogy a gépjárművet vezető, Sz. F.-ként bemutatkozó r. őrnagy csak az ő felszólításra igazolta magát az igazolványával mind az intézkedés elején, (a panaszos számon kérte, hogy milyen alapon akarták „leszorítani”), mind az intézkedés végén (a panaszos elkérte az igazolványát, hogy felírhasssa a rendőr adatait). A civil rendőrautó másik utasa nem mutatkozott be, az ő számát a ruhájáról olvasta le a panaszos. Az intézkedés végén a rendőrök nem tájékoztatták arról, hogy a panaszos hová fordulhat a sérelmezett intézkedésükkel kapcsolatban, a panaszos az interneten szerzett tudomást a Testületről.

Az esetnek voltak szemtanúi, azonban a forgalomban továbbhaladtak, ezért a panaszos nem tudta őket megnevezni.

Az intézkedés szabálysértési feljelentéssel zárult, az ügyben a Budapesti Rendőr-főkapitányság (továbbiakban: BRFK) Kerületi Rendőrkapitányság Szabálysértési Hatósága határozatot hozott, amelyet a panaszos mellékel. A panaszos nem értett egyet a határozatban foglaltakkal és tárgyalás megtartását kérte.

II.

A Testület az ügy érdemi vizsgálata, a tényállás alaposabb megismerése érdekében felvilágosítást kért az Országos Rendőr-főkapitányság Ellenőrzési Szolgálatán keresztül a BRFK Kerületi Rendőrkapitányság (továbbiakban: kerületi rendőrkapitányság) vezetőjétől, valamint megküldeni kérte az ügyvel kapcsolatos valamennyi rendőrségi dokumentumot. A megküldött iratok közül a panasz szempontjából releváns okiratok a következők.

1) A kerületi rendőrkapitányság kapitányságvezetője 2012. augusztus 10-én kelt tájékoztató levelében a Testület kérdéseire válaszolva az alábbiakat adta elő.

a) Az intézkedő rendőrök a kerületi rendőrkapitányság állományába tartoznak: Sz. J. r. őrnagy a Bűnügyi Osztály állományában főügyeletesi feladatokat lát el, B. R. próbaidős r. őrmester a Közrendvédelmi Osztály próbaidős járőre.

b) Az intézkedő rendőrök közterületi szolgálatot láttak el jellegtelen szolgálati gépjárművükkel, amelyen megkülönböztető jelzés, felirat nincsen.

c) Sz. J. r. őrnagy polgári ruhát és rendszeresített jól láthatósági átvetőt, a pr. r. őrmester sapkát és jól láthatósági átvetőt viselt, így rendőri mivoltuk felismerhető volt.

d) A panaszos 2013. május 23-án közlekedési szabálysértést követett el a Budapest, kerület, A. út és P. utca kereszteződésénél, amely miatt intézkedésre került sor az A. út és V. utca kereszteződésénél.

e) Az intézkedés alá vont gépjármű megállítása a közlekedési szabályok betartásával történt oly módon, hogy a jellegtelen járművel a panaszos mellé hajtottak, és a jobb első ülésen ülő pr. r. őrmester „Rendőrség” feliratú, rendszeresített tárcsát az ablakon kinyújtva egyértelművé tette a rendőri ellenőrzés célját.

f) A rendőrség szolgálati szabályzatáról szóló 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet (továbbiakban: Szolgálati Szabályzat) 5. §-ában meghatározott követelményeknek megfelelt a szolgálati fellépés módja.

g) A megállítást követően az intézkedés okaként közölték a panaszossal az általa elkövetett szabálysértést, valamint az intézkedés céljaként a szabálysértési feljelentés, mint szankció kiszabását: a rendőrök elmondták, hogy a menet közben kézben tartott mobiltelefon használata miatt szabálysértési feljelentésüket megteszik.

h) Az intézkedő rendőrök felhívták az intézkedés alá vont személy figyelmét a panasztételi jogára, az irányadó határidőkre és tájékoztatták őt lehetőségeiről.

A tájékoztató levél végezetül kitér arra, hogy az a pr. r. őrmester telefonon történt meghallgatása alapján készült el, mivel az intézkedő rendőrök a levél írásának időpontjában éves szabadságukat töltötték, így részükről jelentés írására nem került sor. Az intézkedésben résztvevő r. őrnagy telefonos meghallgatása nem járt eredménnyel.

2) Megküldésre került az intézkedés napján kelt, r. őrnagy által aláírt szabálysértési feljelentés, amely az esetről a következők szerint számol be.

2013. május 23-án r. őrnagy önkormányzati járőrszolgálatot látott el a pr. r. őrmesterrel Budapest egyik kerületének területén. A szolgálat teljesítése során 11 óra 20 perckor a P. utca irányából haladt, amikor P. utca és A. út kereszteződésénél észlelte a r. őrnagy, hogy a panaszos vezetés közben mobiltelefont használ, ami miatt az A. út és V. utca kereszteződésében megállította a panaszos járművét, és annak vezetőjét igazolásra szólította fel. A jármű vezetője a gépkocsi okmányait és vezetői engedélyét átadta, amivel kétséget kizáróan igazolta a személyét. A szabálysértési feljelentés szerint panaszos a szabálysértés elkövetését elismerte, csak a bírságról szóló nyomtatványt nem volt hajlandó aláírni, ezért a r. őrnagy közölte, hogy ellene szabálysértési feljelentéssel fog élni, amit a panaszos tudomásul vett. A panaszos a szabálysértési nyilatkozatot sem kitölteni, sem aláírni nem volt hajlandó.

III.

A Testület mindenekelőtt azt vizsgálta, hogy mely panaszosi sérelmek vizsgálata tartozik a hatáskörébe.

A Testület eljárását a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.) a IX. fejezetében, a Jogorvoslatok alcím alatt szabályozza. Az Rtv. 92. §-ának (1) bekezdése úgy rendelkezik, hogy az, „akinek az e törvény IV., V. és VI. fejezetében meghatározott kötelezettség megsértése, a rendőri intézkedés, annak elmulasztása, a kényszerítő eszköz alkalmazása alapvető jogát sértette [...] kérheti, hogy panaszát az országos rendőrfőkapitány, valamint a főigazgatók a Testület által lefolytatott vizsgálatot követően bírálja el”.

Az idézett rendelkezés értelmében a Testület hatáskörébe kizárólag azon rendőri intézkedések és mulasztások vizsgálata tartozik, melyek az Rtv. IV., V. és VI. fejezetének alkalmazásával összefüggésben merülnek fel. Ennek megfelelően a Testületnek

- a rendőri tevékenység általános elveinek és szabályainak érvényesülése (különösen: intézkedési kötelezettség, arányosság, azonosíthatóság, segítségnyújtási kötelezettség stb.),
 - a rendőri intézkedések vagy azok elmulasztása (különösen: igazoltatás, ruházat- csomagjármű-átvizsgálás, elfogás, előállítás, közlekedésrendészeti intézkedés stb.),
 - a kényszerítő eszközök törvényes alkalmazása (különösen: testi kényszer, bilincs, vegyi eszköz, sokkoló, rendőrbot, lőfegyverhasználat, csapaterő alkalmazása, tömegoszlatás stb.),
- tekintetében van hatásköre eljárni és az adott intézkedést, cselekményt, vagy mulasztást vizsgálni abból a szempontból, hogy történt-e alapjogi sérelem.

A fenti, hatásköri rendelkezés alapján a Testület a rendőrség szabálysértési hatóságként történő fellépését nem minősítheti, afölött semmiféle kontrollt, felügyeletet nem gyakorol. Nem vizsgálhatja, hogy a panaszos követett-e el szabálysértést, indokolt volt-e vele szemben a szabálysértési eljárás megindítása, valamint bírság kiszabása. A panasz ezen részei egy folyamatban lévő szabálysértési eljárással függenek össze, amelyre a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény (a továbbiakban: szabálysértésekről szóló törvény) vonatkozó rendelkezései az irányadóak.

A Testület ezért a panasznak a szabálysértési eljárással összefüggő részei tekintetében hatáskörének hiányát állapította meg.

A Testület a panaszos beadványa és a rendőrség által rendelkezésre bocsátott iratok ismeretében megvizsgálta a panaszossal szemben foganatosított intézkedés jogszerűségét és az intézkedés végrehajtásának módjával kapcsolatos jogszabályi követelmények teljesülését, a rendőrök szolgálati fellépését és a panaszjoggal kapcsolatos tájékoztatásukat.

A Testület a rendőrség eljárását az intézkedéskor hatályban lévő jogszabályok alapján bírálta el.

A fentiek alapján a Testület megállapította, hogy a rendőri intézkedés érintette a panaszosnak a Magyarország Alaptörvénye II. cikkében foglalt emberi méltósághoz és az abból vezethető testi épséghez, a IV. cikk (1) bekezdésében foglalt személyi

biztonsághoz, valamint a XXIV. cikkében foglalt tisztességes eljáráshoz fűződő alapvető jogát az alábbiak szerint.

1) A panaszos kifogásolta, hogy gépkocsijának megállítása nem a közúti közlekedés szabályairól szóló 1/1975. (II. 5.) KPM-BM együttes rendelet (a továbbiakban: KRESZ) előírásai alapján történt, a rendőrök veszélyeztették a közlekedés – a megállóban várakozók – biztonságát, valamint a panaszos (és kocsijának) épségét. Előadása szerint szabályosan haladt az A. úton, amikor az egysávos útról villamos pályára kielőzve, bármilyen megkülönböztető jelzés használata nélkül egy fehér (civil) Suzuki típusú gépjármű a panaszos elé akart vágni. Ezután a Suzuki mögötte haladt, majd idővel megint előzésbe kezdett és a panaszos autója mellé érték, s a panaszos számonkérő, értetlenséget kifejező mozdulata után szólították fel, hogy húzódjon le, azonban ekkor sem közölték a panaszossal, hogy rendőrök vagy hogy mi okból kívánják őt megállítani.

A rendőri jelentések híján annyi állapítható meg a kapitányságvezető leveléből, hogy a rendőrök, amikor a szabálysértés (menet közben kézben tartott mobiltelefon) elkövetését észlelték, a közlekedési szabályok betartásával a jellegtelen szolgálati gépjárműjükkel a panaszos *mellé* hajtottak és „Rendőrség” feliratú rendszeresített tárcsát kinyújtva jelezték az ellenőrzés szándékát. A szabálysértési feljelentés is csak annyit tartalmaz, hogy a panaszos járművét az A. út és V. utca kereszteződésében megállították.

a) A Testület elsőként az eljáró rendőrök intézkedési kötelezettségét látta indokoltnak vizsgálni.

A panaszos előadását a Testület az alábbi jogszabályi rendelkezésekre figyelemmel értékelte.

Az Rtv. 13. §-ának (1) bekezdése rendelkezik a rendőr intézkedési kötelezettségéről. A hivatkozott jogszabályhely szerint a rendőr jogkörében eljárva köteles intézkedni vagy intézkedést kezdeményezni, ha a közbiztonságot, a közrendet vagy az államhatár rendjét sértő vagy veszélyeztető tény, körülményt vagy cselekményt észlel, illetve ilyen a tudomására hoznak. A Szolgálati Szabályzat 9. §-a az Rtv. előírásait a következőkkel egészíti ki: a rendőr szabálysértés észlelése esetén feljelentést tesz, vagy – jogszabály által meghatározott esetekben – helyszíni bírságot szab ki. A szabálysértést észlelő rendőr figyelmeztetést azon szabálysértés esetén alkalmazhat, amely miatt helyszíni bírságot szabhat ki.

A szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény (továbbiakban: Szabs. tv.) 224. §-a a közúti közlekedési szabályok kisebb fokú megsértésének szabálysértésére vonatkozóan a következőket tartalmazza:

„224. § (1) Aki a közúti közlekedés szabályairól szóló 1/1975. (II. 5.) KPM–BM együttes rendeletben (a továbbiakban: KRESZ) meghatározott közúti közlekedés szabályait megszegi, ha a 217–222. §-a szerinti szabálysértés nem valósul meg, szabálysértést követ el.”

A KRESZ 3. § (2) bekezdése szerint „a gépkocsi vezetője menet közben kézben tartott mobil rádiótelefont nem használhat. A kétkerekű, továbbá gépkocsinak nem minősülő háromkerekű jármű vezetője menet közben – ideértve a forgalmi okból történő megállást is – kézben tartott mobil rádiótelefont nem használhat.”

A Testület a fentiek alapján megállapította, hogy vezetés közben mobiltelefon használata nyilvánvalóan jogellenes cselekménynek tekinthető, így az az Rtv. 13. §-a és a Szolgálati

Szabályzat 9. §-a értelmében rendőri beavatkozást tesz szükségessé, intézkedési kötelezettséget keletkeztet.

A Testület töretlen gyakorlata szerint a szabálysértési tényállásszerűséget kizárólag a rendőri intézkedés jogalapja szempontjából vizsgálja. Az Rtv.-ben rögzített hatásköri szabályok szerint ugyanis a Testület nem veheti át a szabálysértési hatóság szerepét, azonban ha nem végezné el a rendőri intézkedés alapjául szolgáló cselekmény értékelését – olyan esetekben, amikor az intézkedés alapjaként szabálysértés gyanújára hivatkozik a rendőrség –, az alapjogkorlátozás vizsgálata üresedne ki. A fentiek alapján a Testület azt vizsgálta, hogy a szabálysértés elkövetésének az adott intézkedéshez szükséges gyanú foka fennállt-e.

Jelen esetben az intézkedő rendőrök előadása szerint a panaszos megállítására azért került sor, mert vezetés közben mobiltelefont használt. A panaszos a helyszínen a szabálysértést nem ismerte el. A panaszos beadványában nem utalt arra, hogy a szabálysértést nem követte el, a szabálysértés elkövetésével kapcsolatban beadványa kiegészítésében mindössze azt adta elő, hogy az intézkedés helyszínén a rendőrök kérdésére, hogy tudja-e a panaszos, hogy milyen okból állították meg, elmondta, hogy nem, majd a rendőr felvilágosítása után a mobiltelefon használatát tagadta.

A rendelkezésre álló információk alapján a Testület nem tudta egyértelműen kizárni annak lehetőségét, hogy a szabálysértés elkövetésének a rendőri intézkedéshez szükséges gyanú foka fennállt, ezért úgy ítélte meg, hogy a rendőrségnek intézkedési kötelezettsége keletkezett.

b) Ennek tisztázása után azt kellett eldönteni, hogy a rendőrök által a feltételezett jogsértésre adott válasz megfelelő volt-e, azaz bírt-e jogalappal és összhangban volt-e az arányosság követelményével.

Az Rtv. 44. § (1) bekezdésének b) pontja szerint: „A rendőr az e törvényben és a külön jogszabályban meghatározott közlekedésrendészeti feladatának ellátása során a közlekedési rendszabályok megtartását, a járműhasználat szabályszerűségét, az okmányokra és a felszerelésekre vonatkozó előírások megtartását, a jármű birtoklásának jogszerűségét, az üzemben tartó, illetőleg a használó személyazonosító adatait, a jármű közlekedésbiztonsági állapotát és adatait a forgalomban és a telephelyen – a jogszabályban meghatározottak alapján – ellenőrizheti”.

A KRESZ 6. § (2) bekezdés ab) pontja értelmében amennyiben a rendőr menet közben kíván egy gépkocsit megállítani, azt úgy teheti meg, ha a megkülönböztető fényjelzést használó gépkocsiból, illetve motorkerékpárról ad jelzést, karjának, fehér szegélyű piros tárcsának, piros vagy fehér fényű lámpának fel-le mozgatásával, illetőleg hangszórón vagy a megállásra felhívó szövegű felirattal. A KRESZ nem tartalmaz a rendőr számára felhatalmazást arra, hogy megkülönböztető fényjelzést nem használó gépkocsiból kötelezzen megállásra valakit.

Ez következik a KRESZ 6. § (2) bekezdés b) pontjából is, amely szerint „a megkülönböztető fényjelzést használó gépkocsiból vagy motorkerékpárról, illetőleg rendőrségi helikopterről hangszórón keresztül adott, a követendő közlekedési magatartásra vonatkozó utasításának megfelelő módon kell az úton közlekedő jármű vezetőjének eljárnia”.

A járművezetőre tehát a KRESZ csak abban az esetben telepít egyértelmű „engedelmeskedési” kötelezettséget, ha a követendő közlekedési magatartásra vonatkozó utasítás megkülönböztető fényjelzést használó gépkocsiból vagy motorkerékpárról hangzik el. Mivel nincsen olyan jogszabály, amely kifejezetten felhatalmazná a rendőrt arra, hogy a szolgálati jelleggel nem bíró gépkocsiból megállásra kényszerítse a forgalomban résztvevőket, ezért azt a rendőr jogszerűen nem teheti meg. Ez következik abból is, hogy a KRESZ – garanciális okokból – még a fényjelzést használó gépjárművek esetében is pontosan meghatározza, hogy a rendőrnek mit kell tennie ahhoz, hogy a járművezetők megállítása szabályszerű legyen.

(Itt szükséges utalni a KRESZ 49. §-ában foglalt rendelkezésekre is, amelyek a megkülönböztető jelzést használó gépjárművekre vonatkoznak. A törvényhely (1) bekezdése értelmében a gépjármű megkülönböztető jelezéseket adó berendezéseit csak abban az esetben szabad működtetni, ha a feladat sürgős ellátása, a személy-, élet- és vagyónbiztonság, továbbá a védett személyek és kíséretük biztonsága érdekében az szükséges, és a forgalmi viszonyok azt indokoltá teszik. A (2) szerint továbbá a megkülönböztető fény- és hangjelzést együttesen használó gépjármű vezetője – a rendőr és a vasúti átjárót biztosító jelzőberendezések jelzéseit kivéve – a közúti jelzéseket, továbbá a 24-43. §-okban foglalt rendelkezéseket figyelmen kívül hagyhatja, ha magatartásával a közlekedés biztonságát, valamint a személy- és vagyónbiztonságot nem veszélyezteti, és meggyőződött arról, hogy a közlekedés többi résztvevője az akadálytalan továbbhaladást lehetővé tette.)

A közúti járművek megállításának és követésének módszereiről és taktikáiról szóló 7001/2006. (IV. 6.) ORFK irányelv (a továbbiakban: Irányelv) mellékletének a mozgó jármű megállítására vonatkozó része kifejezetten hangsúlyozza, hogy a rendőr a járművek megállítását a hatályos jogszabályok (azaz a KRESZ 6. §) alapján köteles végrehajtani. Az irányelv rögzíti: a megállítás helyét úgy kell megválasztani, hogy a szolgálati-, illetve a leállított jármű más járművek forgalmát indokolatlanul ne akadályozza, és ne veszélyeztesse.

A megállításnál fokozott figyelmet kell fordítani arra, hogy a járművezető a jelzést kellő időben észlelje. Fő szabály szerint az intézkedés alá vont járművet hátulról kell megállítani, olyan módon, hogy a megkülönböztető fényjelzést használó gépkocsiból a rendőrnek hangszórón keresztül kell a követendő közlekedési magatartásra vonatkozó utasítást adni az úton közlekedő jármű vezetője részére. Az Irányelv kimondja: a szóban adott utasítást a rövid ideig üzemeltetett megkülönböztető hangjelzés adása is előzze meg annak érdekében, hogy a szóbeli utasítás a közlekedőket ne érje váratlanul és az a figyelmüket felkeltse. Előlről megállítani az intézkedéssel érintett járművet csak kivételesen lehet, amennyiben a hátulról történő megállítási kísérlet nem vezet eredményre: ilyenkor a gépkocsizó rendőrnek kiemelt figyelemmel és fokozott óvatossággal kell megelőznie a megállítandó járművet, kialakítania a megelőzött járműhöz viszonyított szükséges követési távolságot, és ezt követően a közúti közlekedés szabályai szerint „Állj!” jelzést adnia.

Az Irányelv tehát elsődlegesen a hátulról történő megállítást írja elő, az előlről történő megállításra csak kivételesen indokolt esetekben – a fent leírt módon – biztosít lehetőséget. Az Irányelv olyan lehetőséget nem említ, amikor a rendőr az intézkedés alá vonni kívánt gépkocsi mellé hajthat megállítási céljából, ilyen rendelkezést a KRESZ sem tartalmaz.

A megállítás módjával kapcsolatban a panaszos előadja, hogy egy „civil” gépjármű kielőzte a villamos pályán a kocsisort, majd később ismét előzésbe kezdett. A gépjármű vezetője a panaszosi állítás szerint nem használt rendőri fény- vagy hangjelzést, illetve tárcsát sem.

A tájékoztató levél nem számol be arról, hogy a rendőrök a hátulról történő megállítást megkísérelték volna, mindösszesen azt adja elő, hogy a panaszos gépjárműve mellé hajtott, és tárcsával jelezte az ellenőrzés szándékát. Hangjelzés vagy fényjelzés használatáról nem számol be a tájékoztató levél. A szabálysértési feljelentés is annyit tartalmaz, hogy a gépjárművet a kereszteződésben „megállították” és annak vezetőjét igazolásra szólították fel.

Mindezen rendelkezések alapján értékelte a Testület a panaszosnak a rendőrök közlekedését érintő kifogásait. Ennek kapcsán a Testület ismételten felhívja a figyelmet fentebb már kifejtett gyakorlatára, miszerint hatáskör hiányában szabálysértés elkövetését – sem a panaszos, sem a rendőr magatartása tekintetében – nem vizsgálja. Ettől függetlenül ugyanakkor azt, hogy a szabálysértési tényállásszerűséget adott esetben megalapozó rendőri fellépés egyúttal megvalósítja-e valamely alapvető jog megsértését, értékeli a panaszeljáráásban. A konkrét esetben ez azt jelenti, arról, hogy a rendőrök akkor, amikor a panaszos után indultak, megsértették-e a KRESZ hivatkozott szabályait, a Testület nem foglalhat állást. Mivel azonban a rendőrök magatartása – akár a szabálysértési gyanú fennállása nélkül is – alkalmas lehetett arra, hogy veszélyeztesse a panaszos biztonságos közlekedését, azáltal pedig a panaszos testi épséghez, fizikai integritáshoz, személyi biztonsághoz való alapjogát, ezért a kérdésnek ezt a vonatkozását jelen panaszeljáráásban vizsgálni kellett.

Bár az Rtv. 92. §-a bekövetkezett jogsértésről beszél, a Testület a rendelkezést kiterjesztően alkalmazza azokra az esetekre is, amikor a rendőrség tevékenysége következtében valamely alapjog sérelmének közvetlen és nagyfokú veszélye áll fent, hiszen a rendőrség működésével szemben alapvető követelmény, hogy az ne veszélyeztesse az állampolgárok alapvető jogait, amint az az Rtv. 2. § (1) bekezdéséből is következik. („A rendőrség védelmet nyújt az életet, a testi épséget, a vagyonbiztonságot közvetlenül fenyegető vagy sértő cselekménnyel szemben, felvilágosítást és segítséget ad a rászorulóknak. A rendőrség tiszteletben tartja és védelmezi az emberi méltóságot, óvja az ember jogait.”)

A panaszos és a rendőrség álláspontja megegyező abban, hogy a később intézkedő rendőrök szolgálati gépkocsija nem volt semmiféle szolgálati jelleggel ellátva, azon megkülönböztető jelzés vagy felirat volt. Megegyeznek az állítások abban is, hogy nem használtak megkülönböztető fény- és hangjelzést a rendőrök. Az állítások közti ellentét a tárcsa használatában (valamint a mobiltelefon használat elismerésében) áll fent.

Megállapítható tehát, hogy a rendőrök civil gépjárművel láttak el szolgálatot, így megkülönböztető fényjelzést nem használtak, és szándékukra – vagyis hogy rendőri minőségben kívánják fellépni – a gépjármű egyéb külsőségéből sem lehetett következtetni.

Az előadásokból az is megállapítható, hogy az intézkedő rendőrök az Irányelvben foglaltaknak nem tettek eleget akkor, amikor a panaszos gépkocsija mellé hajtván jelezték intézkedési szándékukat. Teljes bizonyossággal kijelenthető tehát, hogy a panaszos járművének megállítását a rendőrök nem a KRESZ – valamint az Irányelv – rendelkezéseiben foglalt módon hajtották végre (erre gépjárműjük civil jellegénél fogva nem is volt lehetőségük).

A megállítás módja mellett szükséges volt megvizsgálni a megállítás, mint lehetséges rendőri intézkedés arányosságának kérdését is.

Az Rtv. 15. § (2) bekezdésére is, miszerint több lehetséges és alkalmas rendőri intézkedés, illetőleg kényszerítő eszköz közül azt kell választani, amely az eredményesség biztosítása mellett az intézkedéssel érintettre a legkisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással jár.

Az eljáró rendőrök észlelték a feltételezésük szerint szabálysértést elkövető gépjármű rendszámát. Meg lett volna tehát a lehetőségük arra, hogy a Szabs. tv. 78. § (3) bekezdésében foglaltaknak megfelelően az elkövetett cselekmény helyének és idejének, továbbá az elkövetés körülményeinek leírásával, valamint a panaszos vezette jármű rendszámának megjelölésével szabálysértési feljelentést tegyenek.

Ehelyett a megállítást mellett döntöttek, aminek jogszabályi alapja a fentieknek megfelelően hiányzik. A Testület megjegyzi továbbá, hogy a főváros ezen kerületében az A. út ezen a szakaszon egy kétszer egy sávós út, ezért ahhoz, hogy a szolgálati gépjármű a panaszos gépkocsija mellett haladhasson, mindenképpen a villamos pályáján kellett haladnia, ami a panaszos és a közlekedésben részt vevő más személyek testi épségére is veszélyt jelentett. Figyelembe véve a fentieket, és azt, hogy a rendőrök szerint a panaszos által elkövetett szabálysértés nem tekinthető kirívóan súlyosnak, megállapítható, hogy a feltételezett szabálysértésre adott rendőri válasz nem felelt meg az arányosság követelményének.

Ennek következtében a Testület arra a megállapításra jutott, hogy a rendőrök a szabálysértés észlelését követően tanúsított magatartásukkal a panaszos testi épségét, személyi biztonságát veszélynek tették ki, az eljárásuk nem felelt meg a jogszabályi követelményeknek, és ebből következően megvalósították a panaszos testi épségének, személyi biztonságának olyan fokú veszélyeztetését, amely alapjogi jogsérelmet eredményezett, ezért **a Testület indokoltnak látta megállapítani a panaszos testi épségének és személyi biztonságához való jogának megsértését.**

3) A panaszos sérelmezte, hogy az intézkedő rendőr nem tett eleget a szolgálati fellépés Szolgálati Szabályzatban előírt követelményeinek. A panaszos beadványában előadta, hogy a megállítást követően ő kérdezte meg, hogy mégis kik ők és mit akarnak. Az idősebbik járőr ekkor közölte, hogy civil ruhás rendőr, de magától nem mutatott igazolványt, csak miután a panaszos megkérte, hogy igazolja magát. Sérelmezte a panaszos továbbá, hogy a rendőr nem mutatkozott be, nem mutatta fel az azonosító számát vagy jelvényét, nem közölte a rendfokozatát, nem tisztelgett, illetve nem tájékoztatták őt arról, hogy az intézkedéssel szemben panasszal élhet. A panaszos az interneten nézett utána, hogy hová fordulhat a panaszával.

Az Rtv. 20. § szerint a rendőrt az intézkedés során az egyenruhája és azon elhelyezett azonosító jelvénye, vagy szolgálati igazolványa és azonosító jelvénye igazolja. A rendőr az intézkedés megkezdése előtt – ha az a rendőri intézkedés eredményességét veszélyezteti, az intézkedés befejezésekor – köteles nevét, azonosító számát, valamint az intézkedés tényét és célját szóban közölni. Az V. és VI. fejezetben foglalt intézkedések, illetve kényszerítő eszközök alkalmazását követően a rendőr köteles az intézkedés alá vont személyt tájékoztatni az e törvény szerinti panasz lehetőségéről és előterjesztésére nyitva álló határidőről.

Ezeknek a rendelkezéseknek a Testület garanciális jelentőséget tulajdonít, hiszen az így kapott tájékoztatás alapján kerül az intézkedés alá vont személy olyan helyzetbe, hogy képes legyen megítélni a rendőri fellépés jogszerűségét, és megfelelően tudjon élni a panaszhoz és a jogorvoslathoz való jogával.

A szolgálati fellépés módjára vonatkozó szabályokat a Szolgálati Szabályzat 5. §-a tovább részletezi. A jogszabályhely értelmében az intézkedést a rendőr – az Rtv. 20. § (2) bekezdésének első mondatában meghatározottak közlését megelőzően – a napszaknak megfelelő köszönéssel, az intézkedés alá vont nemének, életkorának megfelelő megszólítással, ha a rendőr egyenruhát visel, tisztelegéssel kezdi meg. A polgári ruhában intézkedő rendőr az intézkedés megkezdése előtt szolgálati igazolványát és azonosító jelvényét felmutatja. Ez a közlés akkor mellőzhető, ha az ott meghatározott információk előzetes közlése, valamint a szolgálati igazolvány és az azonosító jelvény felmutatása az intézkedés megtételét lehetetlenné teszi, vagy annak eredményességét aránytalan mértékben veszélyezteti.

A panaszos állításaival ellentétben a tájékoztató levél annyit rögzíti, hogy a Szolgálati Szabályzat 5. §-ában meghatározott követelményeknek megfelelt a szolgálati fellépés módja, illetve az intézkedés végén felhívták a panaszos figyelmét a jogi lehetőségeire és azok határidejére. Az intézkedő rendőrök ruházatára nézve a tájékoztató levél azt tartalmazza, hogy a r. őrnagy polgári ruhát, jól láthatósági átvetőt, a pr. r. őrmester jól láthatósági átvetőt és sapkát viselt. A panaszos állítása szerint a gépjárműből átnézve annyi volt látható, hogy a Suzuki vezetője piros pólót a mellette ülő fiatalember pedig kék pólót visel, aki a sapkáját a kiszálláskor tette fel; ekkor érzékelte a panaszos, hogy a pr. r. őrmester „gyakorlóban” van.

A szabálysértési feljelentés sem a szolgálati fellépés módjára, sem a tájékoztatási kötelezettség teljesítésére nézve nem tartalmaz információt, mindössze annyit rögzít, hogy a kereszteződésben történő megállítást után igazolásra szólította fel a megállított kocsit vezetőjét (a panaszost), aki miután ennek eleget tett, a szabálysértési nyilatkozatot nem volt hajlandó kitölteni és aláírni.

A felek előadásai – ahogy az fent olvasható – számos ellentmondást tartalmaznak. A Testület gyakorlata értelmében amennyiben a panaszosi előadást a rendőrség nem cáfolja, azt a Testület a tényállás alapjául elfogadja. Jelen esetben a rendőrség a tájékoztató levélben röviden válaszolt ugyan, azonban nem adott érdemi és kimerítő választ a Testület szolgálati fellépésre, valamint a tájékoztatásra vonatkozó részletes kérdéseire, illetve az eljáró rendőrök éves szabadságuk okán nem tettek írásban jelentést. (Csupán a pr. r. őrmester adott telefonon felvilágosítást a kapitányságvezetőnek az intézkedéssel kapcsolatban, az intézkedést fogantató r. őrnagyot azonban telefonon sem érték el.) A rendőrök a jelentésüket a későbbiekben sem juttatták el a Testülethez.

A Testület szerint továbbá az intézkedés formai kellékei közül csak azoknak az elmaradása tekinthető alapjogi sérelem okozására alkalmasnak, amelyek az érintett számára a későbbi jogérvényesítéshez esetlegesen szükséges információt hordoznak (pl. az intézkedő rendőr kilétére, az intézkedés céljára vonatkozó közlés), míg azon kellékek (tisztelegés, köszönés, stb.) elmaradását, amelyek ilyen információt nem tartalmaznak, nem tekinti a Testület alapjogi sérelmet okozó mulasztásnak.

A rendőrség által érdemben nem cáfolt mulasztások közül alapjogi relevanciája az azonosító szám közlése elmulasztásának, valamint a panaszjogról szóló tájékoztatás elmaradásának van, mivel ez adott esetben a panaszos panaszjogának gyakorlását utóbb megnehezíthette volna, ezért alkalmas volt arra, hogy a panaszos oldalán alapjogsértést valósítson meg. **Így annak a rendőrség által – érdemben – nem cáfolt panaszosi állításnak a kapcsán, miszerint az intézkedő rendőrök azonosító számukat az intézkedés elején nem közölték, illetve az őt**

megillető panaszjogról nem tájékoztatták, a Testület a panaszos tisztességes eljáráshoz való jogának sérelmét állapította meg.

IV.

Vizsgálata során a Testület a panaszos járművének jogszabályi felhatalmazás híján végrehajtott megállítása miatt indokoltnak látta megállapítani a panaszos emberi méltósághoz való jogából levezethető testi épséghez és személyi biztonságához való jogának megsértését. Megállapította a Testület a panaszos tisztességes eljáráshoz való jogának sérelmét a rendőrség által – érdemben – nem cáfolt panaszosi állítás miatt, miszerint az intézkedő rendőrök nem tettek eleget az azonosítási kötelezettségüknek, illetve az őt megillető panaszjogról nem tájékoztatták.

A fenti sérelmek a Testület megítélése szerint összességükben elérték a súlyosság azon fokát, amely indokoltá teszi a panasz és az állásfoglalás megküldését az országos rendőrfőkapitánynak, ezért a Testület – az Rtv. 93/A. § (6) bekezdésére figyelemmel – a rendelkező részben foglaltak szerint döntött.

Budapest, 2013. április 10.

Dr. Juhász Imre
elnök

Dr. Kozma Ákos
elnökhelyettes

Fráterné dr. Ferenczy Nóra
előadó testületi tag